

(bibliografia científica)

CRÍTiques

LA VISIÓ DEL MÓN D'ALBERT EINSTEIN

Albert Einstein: *Mi visión del mundo* (títol original: Mein Weltbild). Edició a càrrec de Carl Seelig. Traducció Sara Gallardo i Marianne Bubeck. Barcelona, Tusquets Editores, 1980, 274 pàgs.

La bibliografia catalana (en català o en castellà) sobre o d'Einstein no és gaire abundant; cal dir, però, que si pensem que la bibliografia científica és força pobra en general als nostres ambients, l'interès per Einstein ha estat notable.

A la revista «Ciència» aparegueren les primeres traduccions (o extractes), en català, d'articles d'Einstein, que llavors tenien (anys 1927-30) rigorosa actualitat. Més tard, en la dècada dels anys trenta, trobem referències a la concepció einsteiniana del món en treballs diversos com ara la tesi doctoral de Joan David Garcia-Bacca (llegida a Barcelona el 1935) o el llibre del doctor Torallolla (*La llave del marxismo y de la filosofía científica*, 1937), per citar dos casos. A part de les referències als llibres de text, hi ha els treballs de Josep Comas i Solà o el doctor Alcobé, dos representants del corrent antirelativista a Catalunya, que aprofitaren moltes ocasions per a criticar sobretot la relativitat. No cal mencionar que els einsteinians, per dir-ho amb una paraula que s'utilitzava, com ara Terradas, Plans o Tallada, realitzaren gran part del seu treball científic sota la influència del pensament del físic alemany.

Després de la guerra civil, l'editor barceloní Janés publicà la que pot considerar-se millor biografia d'Einstein, és a dir, la deguda al físic anglès Phillip Frank; els anys seixanta, finalment, Edicions 62 i Península publicaren *L'evolució de la física* (escrita juntament amb L. Infeld l'any 1935) i *Escritos sobre la paz* (edició pòstuma realitzada a partir de materials diversos d'Einstein, articles, correspondència..., a càrrec de Bertrand Russell i T. Nahan).

El llibre que comentem, editat ara a Barcelona, té una història especial. L'any 1934 aparegué en la seva primera versió en alemany a Amsterdam, ja que Einstein autoritzà «un amic seu, J.H.» (?) a fer una selecció de textos que donés «una imatge de la personalitat d'Einstein». El mateix any n'aparegué la versió en anglès a Nova York, amb el títol *The World as I see it*, on s'ordenaren els articles diferentment. L'any següent n'aparegué a Londres un altra versió amb pròleg d'Einstein. Finalment, el 1953, Carl Seelig es féu una nova versió revisada i augmentada que fou publicada a Zuric. La traducció que s'ha fet sembla que procedeix d'aquesta darrera versió del llibre. El llibre recull textos molt diversos: conferències, cartes, notes, discursos, articles a publicacions científiques o a revistes o diaris. Els textos estan classificats per «donar una imatge de la personalitat d'Einstein», en cinc apartats temàtics: la «seva» visió del món; política i pacifisme; lluita contra el nacionalsocialisme; problemes jueus i estudis científics. Hi ha trenta-cinc pàgines al final del llibre dedicades a explicar l'origen de cada un dels textos, pàgines que, potser, hom hauria d'haver actualitzat, ja que moltes referències són avui difícils de comprendre.

L'interès de la lectura d'aquest llibre és evident, sobretot per als interessats en la figura complexa i algun cop contradictòria d'Albert Einstein. La classificació temàtica dels textos ha confós la cronologia del pensament d'Einstein i cal dir que una lectura que no segueixi amb atenció les explicacions finals potser pugui portar a confusions.

El pensament d'Einstein era profundament ètic i humanista, cosa que es reflecteix a bastament en els seus punts de vista sobre la religió, la guerra i la responsabilitat dels científics en la societat, etc... Són poc conegudes, concretament, les seves posicions contra els nazis, que es recullen suficientment al llibre. És recomanable llegir els textos sobre el judaisme i la qüestió de Palestina, en els quals cal destacar no solament els seus sentiments propers a les aspiracions del poble jueu, sinó

també la insistència que posà en la necessitat de resoldre de manera justa el problema dels àrabs palestins juntament amb els dels jueus. Hi ha també una munió d'escrits d'interès filosòfic, sobretot des del punt de vista del pensament científic.

Així, aquest recull comprèn els seus discursos en honor a científics destacats de la seva època, com ara Lorentz i Planck, o bé treballs de tipus històric sobre Kepler, Newton i Maxwell. S'hi inclou l'important treball «Geometria i experiència», en el qual formulà les noves concepcions físiques de la geometria i el que això comportava en la visió de l'univers.

Hem volgut donar prou elements perquè els possibles lectors sàpiguen què poden trobar en aquest llibre. En definitiva, una conclusió és vàlida: hi ha una mica de tot. I, a més, hom pot caure en la temptació de llegir el que creu més interessant. D'aquí sortiria una visió deformada de la personalitat d'Einstein.

Un llibre com aquest seria més útil si disposéssim de materials sobre Einstein més generals. Caldria tornar a editar la biografia de Phillip Franck, o potser alguna altra; s'haurien de traduir, encara que fos parcialment, els volums dedicats a Einstein a la Library of Living Philosophers, dirigida per Schilpp, *Albert Einstein, científic i filòsof*, que inclou l'única autobiografia escrita per Einstein, una sèrie de comentaris crítics de científics de tot el món sobre el pensament einsteinian, la resposta d'Einstein a tots ells i una bibliografia completa del científic alemany.

De tota manera, sigui benvinguda *Mi visión del mundo*, perquè no fa sinó enriquir el nostre coneixement de l'obra i la trajectòria cívica i intel·lectual d'un home tan influent en el pensament de la nostra època.

(Nàutil)

EYSENCK, H. J.: «LA RATA O EL DIVÁN»

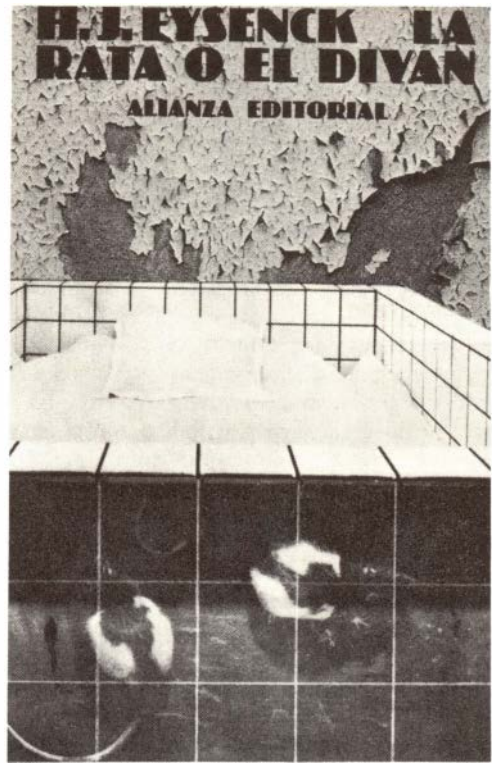

H.J. Eysenck: *La rata o el diván*, Madrid, Alianza Editorial, 1979.

Aquest llibre, publicat ara en castellà, completa l'edició de l'obra d'Eysenck: *Psychology is about people* (Penguin, 1972), començada prèviament per Alianza Editorial amb la publicació de la resta de capítols sota el títol d'*Usos y abusos de la pornografía*. Els capítols aplegats a *La rata o el diván* constitueixen un conjunt ben coherent i garbellat d'intents de divulgació d'elements bàsics de la psicologia objectiva i les seves possibles aplicacions. Eysenck és un psicòleg experimental nascut a Alemanya però format a Anglaterra que ha produït un volum de treball ingent, i avui dia és considerat un dels científics més prominents en el camp de les ciències de la conducta. Tot partint de la psicologia clínica en el camp del diagnòstic mitjançant tests, ha generat línies de treball ben productives en molt diverses àrees, des de la psicologia experimental en animals i humans fins a les tècniques de teràpia de la conducta, passant també per treballs sobre la intel·ligència, la psicofisiologia i la psicologia social. Orientat tot plegat per la seva teoria de la personalitat humana, de base experimental, que és principalment allò que l'ha fet conèixer arreu. Al costat de la seva producció científica, Eysenck ha fet una feina notable de divulgador i polemista sobre temes relacionats amb la psicologia; i ha obtingut un considerable ressò en aquest sentit a Anglaterra, on és força conegut popularment, i també força discutit. És precisament a la seva faceta divulgadora que pertany el volum que comentem.

Un hom més aviat tendeix a dubtar que li convingui, de moment, a la psicologia, una feina divulgadora sistemàtica. Més aviat el que li sobren, a la psicologia en general, són predicadors de teories o tècniques pretesament «explicadores» de la conducta humana. I també li'n sobren a la psicologia objectiva. La psicologia objectiva hauria de resistir la temptació de sortir al carrer. Prèviament hauria d'afermar la feina als laboratoris, a les clíniques, als tallers educatius, etc.; i amb la col·laboració de les ciències biològiques i socials frontereres, anar bastint un cos sòlid de fets i de teoria científica que permetés abordar alguns problemes plantejats per la conducta humana amb certes garanties. De tota manera, cal reconèixer que és ben difícil resistir la temptació, quan es creu fermament en el malbaratament social continu que constitueix l'aplicació de procediments o aproximacions sorgits del treball experimental. I aquest és el cas d'Eysenck, com ho és també el d'altres «predicadors» provinents del camp de la psicologia experimental, amb l'inconvenient potser que aquests no són tan lúcids, amens, divertits i realistes com ho és Eysenck mateix.

Justament el capítol dedicat a explicar la teoria de la personalitat d'Eysenck, a *La rata o el diván*, és un exemple de la divulgació prematura. Tot el capítol és un exercici sorprenent d'habilitat en presentar un tema complex i molt ampli i ric en fets experimentals d'una manera planera i molt suggeridora de les possibilitats explicatives de la teoria. Això no obstant, si la teoria de la personalitat d'Eysenck té força punts febles, en presentar-la supersimplificada, els punts febles es fan llacunes gegantines que poden fer malfiar qualsevol lector intel·ligent. El capítol d'exposició de les teràpies de la conducta constitueix en canvi una repassada ràpida i molt aguda dels resultats i les possibilitats d'algunes d'aquelles tècniques, fins al 1972. Avui convindria matisar l'inventari, de vegades en un sentit desfavorable, i de vegades en un

sentit molt més favorable, per la qual cosa hom nota també una considerable impaciència batalladora en la posició eysenckiana.

Ara bé, aquest llibre conté un capítol final extremament útil. Per al lector interessat i de bona fe, pot ésser un instrument valuosíssim per a poder capir les característiques d'aquest moviment contemporani en psicologia que hom anomena genèricament «conductisme». Instrument que pot aclarir les confusions creades per picabaralles acadèmiques i fins i tot ideològicopolítiques, generades per molt diversos factors, però probablement també per l'ambigüitat o la resistència al diàleg obert de la posició «conductista». Distingeix entre conductisme filosòfic, conductisme metodològic i conductisme analític. Separa a continuació la posició conductista «dura», de la posició conductista «feble», en l'aplicació de la conducta humana i a la mateixa conducta animal, de les lleis conductuals establertes mitjançant metodologia experimental. I proposa un marc limitat però vigorós i ambiciós de treball per als psicòlegs experimentals, per tal d'anar avançant al costat de les ciències frontereres en un exercici de modèstia que molt probablement la immensa majoria de «conductistes» li agraeixen, car en aquell marc es reconeixen. Tanmateix Eysenck no pot acabar sense donar pas a la seva artilleria ideològica, i postula un segle XXI de predomini de la psicologia en el camp de les ciències i les tècniques, després del predomini de la biologia i la física en els segles XX i XIX, respectivament.

(Adolf Tobeña)

LA SEXUALITAT, OBJECTE DE REFLEXIÓ COL·LECTIVA I D'ANÀLISI CIENTÍFICA

A l'Estat espanyol, els darrers anys testimonien la superació, per part de sectors de la ciència, de la concepció de la sexualitat com a objecte exclusiu de l'àrea de la intimitat personal i com a qüestió a la qual no es reconeixia dignitat suficient per a ésser tractada pels científics. Aquesta restricció es va corregint gradualment amb la creixent preocupació per la reflexió i l'estudi rigorosos, com ho palesa: a) la creació de societats científiques (als Països Catalans, la Societat Catalana de Sexologia, emparada en l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears, i la tot just creada Societat de Sexologia del País Valencià); b) les jornades d'es-

tudi (per exemple, del 27 al 30 de setembre de 1979 van tenir lloc a Barcelona les IV Jornades Mediterrànies de Sexologia, i del 31 de març al 4 d'abril d'aquest any a Gasteiz, Àlaba, les II Jornades d'Estudis Sexològics d'Euskadi); c) els cicles de xerrades i debats (del 5 al 10 de maig de 1980, la II Setmana de Psicologia de Galícia: La sexualitat, tingué lloc a Santiago i actualment es prepara un cicle sobre sexualitat a l'Ateneu de la Corunya).

La «nova disciplina» anomenada sexologia compta principalment amb l'aportació i la participació de metges (ginecòlegs i psiquiatres), psicòlegs, sociòlegs, antropòlegs, etc. Cal assenyalar, però, que

aquesta convergència pluridisciplinària no sempre mostra l'ànim de compartir, atès que la pràctica consultiva i terapèutica comporta el naixement d'un mercat de perspectives econòmiques prometedores que du a una certa disputa entre les diverses especialitzacions científiques i tècniques per tal d'aconseguir la legitimació del seu monopoli i que pren la forma d'enutjoses discussions entre ginecòlegs, psiquiatres, psicòlegs, sociòlegs, etc. i amb els que neguen l'entitat de la sexologia com a disciplina autònoma per tal d'evitar el perill de tecnificació i control d'aquesta àrea fonamental de la vida quotidiana dels individus i les col·lectivitats.

A l'entrebanc esmentat s'afegeix el fet que el tractament científic de la sexualitat no gaudeix d'un acord suficient referent a la metodologia i l'un objecte d'observació prevalent per a l'anàlisi. Uns teòrics i tècnics identifiquen el rigor i la científicitat amb l'aparent precisió d'un empirisme de curt abast; aquesta posició, que abunda especialment entre alguns metges i psicòlegs conductistes, tendeix a privilegiar per a l'estudi i el tractament de la sexualitat els conceptes dits operatius i les observacions dels fenòmens més directament controlables, ja sia l'evidència i la manipulabilitat del funcionament dels punts clau del mapa erogen (reduït en alguns casos als aparells genitals) o bé els comportaments que en funció de la seva repetibilitat són objecte de possible identificació, mesurament, quantificació i control amb l'ajut de tècniques més o menys sofisticades.

Per una altra banda, un important sector de psiquiatres i psicòlegs mantenen anàlisis i pràctiques heretades de la preocupació per la definició, la caracterització i la identificació dels comportaments que no s'ajusten als criteris socials de normalitat, rellevant en part la funció tradicional dels moralistes amb la substitució gairebé mecànica del concepte de pecat pel de patologia susceptible de tractament integrador a la normalització imposada en funció de necessitats estranyes a l'individu.

Un altre corrent, protagonitzat principalment per alguns sociòlegs, psicoanalistes, historiadors, filòsofs, antropòlegs, etc. i per les indispensables aportacions dels moviments teòrics i de lluita de les dones i els homosexuals, dona prioritat a la pràctica reflexiva sobre l'experiència sexual fent patent dins l'anàlisi la interrelació àmbit privat-àmbit públic, basada en la valoració del pes fonamental de les relacions de poder sobre la sexualitat, tant com a ideologia condicionant com pel que fa a materialització del poder en el sentit foucaultí del terme, així com a la relació dels models sexuals amb el mode de producció i la recuperació del valor plaer històricament negat a les darreres èpoques de la masoquista cultura judeo-cristiana.

El llibre *Los modelos sexuales en nuestra cultura y alternativas*, que reproduïx el treball i els debats de les II Jornades d'Estudis Sexològics d'Euskadi (1), se situa dins d'aquest darrer corrent.

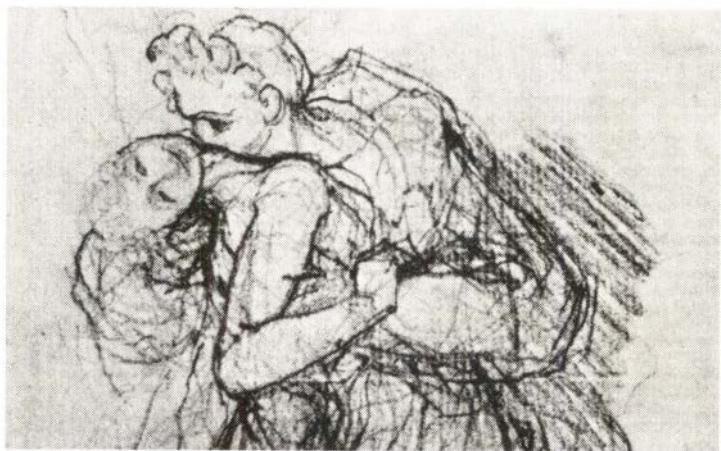
Els continguts de les ponències, les comunicacions, els grups de treball i els col·loquis d'aquest text gaudeixen de la manca de complexos respecte a les ciències positives, malaltia tan freqüent en les ciències socials, cosa que els permet tenir un caràcter d'aportació científica valuosa, si entenem com a ciència no exclusivament l'experiment quantificat sinó també la reflexió sobre l'experiència que aporta noves constatacions, hipòtesis i perspectives al coneixement teòric i a la seva aplicació pràctica.

Caldria destacar, de les diverses aportacions d'aquest llibre, la continuada referència a la reflexió teòrica i les vivències concretes, amb efectes de complementació i correcció mútua entre ambdós nivells, que li confereix el caràcter de rigorós apropament a la realitat.

Una altra característica fonamental de les jornades i del text que

II Semana de Estudios Sexológicos de Euskadi

MODELOS SEXUALES EN NUESTRA CULTURA Y ALTERNATIVAS

Hordago-

comentem, la constitueix el fet que, possiblement a causa que la sexologia és una disciplina en construcció, gairebé tots els discursos i les discussions són reflexions no dogmatitzades i expressions no autoafirmants, cosa que atorga a les jornades i a la seva producció un caire d'intercanvi crític de dubtes i d'ampliació de les perspectives teòriques i pràctiques. Dins aquest context no sorprèn l'aparició del qüestionament col·lectiu de les pròpies vivències i actituds i un progressiu procés d'identificació i verbalització d'ansies i conflictes. Els compiladors del llibre es proposaren reflectir d'alguna manera el que va constituir aquesta aportació col·lectiva i amb aquest fi afegirem un resum dels col·loquis més rellevants.

Un factor d'estimulació de la crítica als models sexuals i orientador de les alternatives, ja sia en forma de nou model o de la proposta de supressió dels models, és el pes de la presència activa i referencial dels homosexuals i les feministes, que no comportà el decantament de la setmana cap al tractament prioritari de la marginalitat, malgrat la temença d'alguns teòrics «seriosos (?)» que s'automarginaren, com si, tal com assenyala Eduardo Jiménez a la introducció, l'homosexualitat i el rigor intel·lectual no fossin compatibles.

(Ignasi Pons)

Ponències

«La producció històrica del sexe», J. Arpal, sociòleg professor de l'UNED de Vergara;

«El comportament sexual occidental: una concreció del model reproductiu de la sexualitat», M. Anxo García, psicòleg de Santiago de Compostella;

«Eros en llibertat»: erotisme i pornografia», Montserrat Roig, escriptora de Barcelona;

«El valor d'ús del sexe», Oswaldo D. Ortemberg, psicoanalista del Grupo Cero de Madrid;

«Models sexuals i dominació masculina», Josep Vicent Marquès, professor de sociologia de la Universitat de València;

«La prostitució com a revers de l'intercanvi sexual legítim», Julio Carabaña, professor de la facultat de sociologia de la Universitat de Madrid;

«El model sexual: somni daurat o malson?», Gretel Amman, mestra de Barcelona;

«Homosexualitat i educació sexual», Institut Lambda de Barcelona;

«Aportacions a la teoria de la sexualitat des del feminisme», Genoveva Rojo, psiquiatra de Madrid.

Col·loquis i taules rodones

Col·loqui sobre «sexualitat femenina», M.O. Menassa del Grupo Cero de Madrid;

Taula rodona sobre «feminisme i nous models sexuals», amb la intervenció d'EHGAM, María Chávez del Grupo Cero, Genoveva Rojo, l'Assemblea de Dones d'Àlaba i Gretel Amman;

Taula rodona sobre «una política de la sexualitat: el naufragi de l'esquerra», amb la intervenció de M.A. García, J.V. Marquès, Gretel Amman, el FAGC, l'EHGAM i Genoveva Rojo.

Comunicacions

«Sexualitat i vida quotidiana: una reflexió sobre la sexualitat des de les seves formes perifèriques», Front d'Alliberament Gai de Catalunya (FAGC);

«Per un plantejament polític revolucionari de la qüestió sexual», Rosa Oliveres del Moviment Comunista;

«Sexualitat i negociació del plaer: un intent psicoterapèutic de redescobriments del cos», Josefina Sanz, psicòloga i Lluís Mayor, professor de psicologia.

gia de la Universitat de València;
 «El moralisme implícit dins les propostes de nous models de sexualitat»,
 Ignasi Pons, sociòleg de Barcelona;
 «Plaer, treball, església i homosexualitat», Myriam Najt i M.V. Reizabal
 d'Euskadi.

Sexualitat a Euskadi

«Problemes d'etnografia basca en relació amb el sexe», Julio Caro Baroja;
 «Matriarcalisme basc i erotisme», Andres Ortiz Osés, professor de la Uni-
 versitat de Deusto;

«Identitat familiar, identitat territorial», J. Arpal;
 «Aspectes psicosexuals d'un grup de dones basques», Carlota Crawford, psi-
 coanalista;
 «L'homosexualitat a Euskadi», Euskal Herriko Gay Askapen Mugimendua
 (EHGAM).

(1) II Jornades d'Estudis Sexològics d'Euskadi: *Modelos sexuales en nuestra cultura y alternativas*, Ed. Hordago, Donosti, 1980.

«PROBLEMES I PRÀCTIQUES DE QUÍMICA,»

UN LLIBRE PER A EMBRUTAR

Hi ha llibres fets per dormir eternament en biblioteques, de lloms ornats com coronels latino-americans. Hi ha llibres fets per ser oberts com ho seria una verge, per tot just ser fregats amb els dits i les mirades. Hi ha llibres fets per ser llegits, fruites, deixats i no tornats. Hi ha llibres fets per ser emprats, rebregats, abraçats. Vull parlar-vos d'un d'aquests llibres. De *Problemes i pràctiques de química*, escrit per Mercè Izquierdo.(1) El seu destí, pel que ja hem vist d'aquest destí, és el d'ocupar transpirades aixelles d'adolescents que fan el segon curs del BUP. Ells són els qui el porten, el llegeixen, escriuen als seus marges les respostes o els nous interrogants, l'embruten amb les restes d'una solució de permanganat de potassi que s'oblidaren de netejar de les taules dels laboratoris. És un llibre fet, fins pel seu enquadernament original, per a la tasca quotidiana.

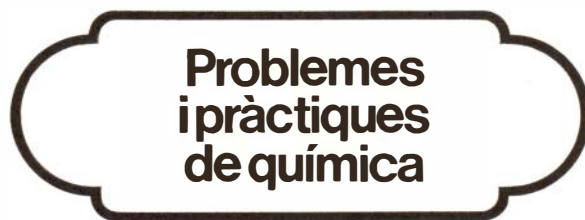
Estem parlant d'un llibre que serveix, que intenta obrir un teló en l'aridesa de l'ensenyança de la química per tal que un vent nou i fresc envaeixi l'aula i els matrassos. No és pas casual que comenci sota l'advocació d'un poema d'Àngel Terron («Quan un científic mira una pedra // no veu tan sols un objecte contudent, // hi veu tot un entramat de molècules, // l'estructura tridimensional dels silicats, // l'acumulació ofegada de foraminífers. // Quan mira un arbre coneix el perquè dels seus colors, // la distribució espacial dels àtoms de la clorofil·la, // les cadenes de carbonis asimètrics que li han donat vida. // Quan era un infant i demanava el perquè // de la duresa de les roques, // el canvi del vi en vinagre, // per què la sobrassada es torna blanca, // no sospitava la bellesa dels símbols, // el bell alenar del coneixement // i que la mirada seria un acte de creació. // De la natura de les coses // cal extreure el plaer de viure.»)

Tot aquest llibre suggereix, a alumnes i professors, un intent de recrear la percepció del món partint d'una química descriptiva en la qual, mitjançant preguntes i qüestions, el jove pugui realitzar una indagació en els materials, a través de la seva observació, la constatació de les seves propietats, les seves classificacions i aplicacions. Mercè Izquierdo proposa, després, una mediatització d'aquella percepció a través d'un llenguatge propi de la ciència, senzill i auster, que no sols no empobreix la realitat, sinó que dona la clau per a potenciar-ne la comprensió (com la simbologia de l'idioma o la música).

El llibre de què parlem (mentre escrivim sobre ell, mentre resta marcada sobre una pàgina l'empremta d'una tassa de cafè que hi hem deixat al damunt) pretén, segons la seva autora, que els problemes i les qüestions que planteja ajudin els joves a pensar «des» dels químics que al llarg del temps han anat construint aquesta ciència, tal com si fossin detectius de llur realitat i llur entorn. Així mateix, intenta que els seus destinataris utilitzin una visió discontinua (és a dir, atòmica) de la matèria. Com expressa ella mateixa: «Mesurar la quantitat de matèria pel nombre d'àtoms que conté i no per la seva massa, representa una tombarella mental en la qual hem d'ensinistrar els alumnes, sense defallir.»

El llibre continua amb un capítol sobre l'«Estructura i la dinàmica química», amb exercicis conceptuals sobre teoria atòmica i teoria cinètic-molecular, així com d'altres pel que fa al significat quantitatiu de fórmules i símbols i sobre les primeres nocions de canvi químic, com-

BUP2

**Problemes
i pràctiques
de química**

Mercè Izquierdo

Col·lecció Quaderns Barcelona

pletant-se amb un capítol sobre «Mètode científic» amb exercicis per a iniciar els joves en l'explicitació algebraica de les regularitats que hi pugui haver entre uns mesuraments realitzats en processos físics i químics.

La segona secció d'aquest llibre planteja un seguit d'interessants i senzilles pràctiques que poden ser realitzades en escoles o instituts que tinguin laboratoris molt rudimentaris. Sens dubte, es tracta d'un llibre en el qual s'acumularà la brutícia d'àcids i sals juntament amb totes les inscripcions que hi facin els joves. Noms de substàncies, esquemes d'experiments, equacions estequiomètriques. I també d'altres. Aquelles que diguin «Estimo la Núria» o «Visca el Barça».

Destí formós, el d'aquest llibre.

(Eduard Averbuç)

(1) *Problemes i pràctiques de química*, Mercè Izquierdo, amb la col·laboració del seminari de química de l'escola Sant Gregori; col·lecció «Quaderns», Barcelona 1979.

PUBLICACIONS REBUDES

- Charles T. Tart: *Psicologías transpersonales. Las tradiciones espirituales y la psicología contemporánea*. Volum II, Buenos Aires, Editorial Paidós, 1979, 243 pàgs. (Ideas y perspectivas).
- Michel Bernard: *El cuerpo*, Buenos Aires, Editorial Paidós, 1980, 228 pàgs. (Biblioteca de técnicas y lenguajes corporales).
- D.W. Winnicott: *Clínica psicoanalítica infantil*, Buenos Aires, Ediciones Horme, 1980, 397 pàgs. (Colección psicoanálisis).
- Ernest J. McCormick: *Ergonomía. Factores humanos en ingeniería y diseño*, Barcelona, Editorial Gustavo Gili, 1980, 461 pàgs.
- Eugeni Bonet, Joaquim Dols, Antoni Mercader i Antoni Muntadas: *En torno al video*, Barcelona, Editorial Gustavo Gili, 1980, 300 pàgs. (Colección punto y línea).
- Josep Miró i Ardèvol: *Bases per a una política energètica complementària de Catalunya*. Resum del treball premiat per la Caixa d'Estalvis de Sabadell en el concurs per a la realització d'Estudis de l'any 1978. Sabadell, s.a., 38 pàgs.
- Institut d'Estudis Catalans. Societat Catalana de Geografia: *Miscel·lània Pau Vila*. Biografia, bibliografia, treballs d'homenatge. Granollers, Editorial Montblanch-Martín, 1975. 545 pàgs.
- Josep Iglèsies: *El moviment de població de les comarques de la Catalunya de sobirania francesa en el curs dels segles XIX i XX*. Memòries de la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona. Tercera època. Núm. 801. Vol. XLIV, núm. 16. Barcelona, 1979.
- Jaume Aranda i Oliveras: *La radiació de Sincrotó*. «Seminari de Física». Barcelona, Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques (Filial de l'IEC), 1979.
- Asociación española del vacío. *Conferències i comunicacions. V Reunió espanyola del buit i les seves aplicacions*. Barcelona, Secció de Física de la Societat Catalana de Ciències Físiques, Químiques i Matemàtiques (filial de l'IEC), 1979.
- «Revista Catalana de Geografia». Publicació trimestral de la Societat Catalana de Geografia, filial de l'IEC. Números 1, 2, i 3, especials, dedicats a Josep Iglèsies, del gener al setembre del 1978.
- «Full Informatius» Revista de l'Associació i del Col·legi Oficial d'Enginyers Industrials de Catalunya. Juliol-Agost del 1980.
- «Ecotopia». Energías libres II: solar, viento, metano, Barcelona, Ecotopia, Ediciones Alternativas, 1980, 112 pàgs.
- «Debat» núm. 7, Barcelona, Centre d'Estudis Socialistes, 1980, 95 pàgs.
- «Investigación y Ciencia». Edició en castellà de «Scientific American». Barcelona, Prensa Científica, S.A., Setembre, 1980, 120 pàgs.
- «El 9 nou». Setmanari independent de la comarca d'Osona, des del núm. 125 al 134, any III, Vic, Premsa d'Osona, S.A., 1980, 36 pàgs.
- «Treballs» Organ Central del Partit Socialista Unificat de Catalunya (Núms. 636-644), Barcelona, Partit Socialista Unificat de Catalunya, 1980, 16 pàgs.
- «Userda» núm. 7, Revista Ecologista de Catalunya. Estiu 1980, Barcelona, Edicions d'Ecologia, 27 pàgs.
- «Boletín Informativo de la Agrupación Astronómica ASTER», núms. 45-47, Barcelona, juliol-agost 1980.
- «Boletín de la Agrupación Astronómica ASTER», Any III, núm. 153, Barcelona, gener 1980.
- XIe Congrés de metges i biòlegs de llengua catalana. Reus 1980. 1.ª Ponència: *Biología del cáncer*. Barcelona, 1980. VII + 432 pàgs.
- XIe Congrés de metges i biòlegs de llengua catalana. Reus 1980. 2.ª Ponència: *Ecología i salut*. Barcelona, 1980. VIII + 395 pàgs.
- Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears: *Índex Farmacològic 1980*. Pròleg de Jordi Gol. Introducció de Joan Ramon Laporte. Barcelona, Acadèmia de Ciències Mèdiques, 1980. XVI + 291 pàgs.
- Seminari d'Història de la Ciència i de la tècnica. Institut de Ciències de l'Educació. Universitat Politècnica de Barcelona: *Materials per a un curs d'història de la ciència i de la tècnica*. Barcelona, ICE de la UPB, 1978. 70 pàgs.
- «Treballs de la Societat Catalana de Lepidòpterologia» vol. I. Mataró, Societat Catalana de Lepidòpterologia, 1979. 51 pàgs.
- «Treballs de la Societat Catalana de Lepidòpterologia» vol. II. Mataró, Societat Catalana de Lepidòpterologia, 1979. 80 pàgs.
- «Butlletí de la Societat Catalana de Lepidòpterologia» n.º 28. Mataró, Societat Catalana de Lepidòpterologia, maig-juny del 1980. 18 pàgs.

LES NOVETATS DEL MES

Sanitat

- XIe Congrés de metges i biòlegs de llengua catalana. Reus 1980. 1.ª Ponència: *Biología del cáncer*. Barcelona, 1980. VII - 432 pàgs.
- XIe Congrés de metges i biòlegs de llengua catalana. Reus 1980. 2.ª Ponència: *Ecología i salut*. Barcelona, 1980. VIII - 395 pàgines.
- Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears: *Índex Farmacològic 1980*. Pròleg de Jordi Gol. Introducció de Joan Ramon Laporte. Barcelona, Acadèmia de Ciències Mèdiques, 1980. XVI - 291 pàgines.

Botànica

- Josep M. Massip i Gibert *Els Ocells. Banyoles, fauna comarcal*. Il·lustracions de Dolors Pinatella i Casadevall. Pròleg de Salvador Maluquer i Maluquer. Banyoles, Massip editor, 1980. 235 pàgs. il. 750 ptes.
- Francesc Masclans. *Guia per a conèixer els arbres*. Il·lustracions J. Ribot. 5ena edició. Barcelona, Ed. Montblanc, Centre Excursionista de Catalunya. 1980. 254 pàgs. (Biblioteca de Coneixements Fonamentals, 1) 500 ptes.
- Francesc Masclans. *Guia per a conèixer els arbusts i les lianes*. Il·lustracions de J. Ribot. Barcelona. Centre Excursionista de Catalunya. 1980. 269 pàgs. 4.ª edició (Biblioteca de Coneixements Fonamentals, 3) 500 ptes.

Llengua

- Carles Duarte i Montserrat. *El Català: llengua de l'administració*. Barcelona, Indesinenter, 1980. 148 pàgs. 300 ptes.
- Joan Solà. *Estudis de sintaxi catalana*. Barcelona, Ed. 62, 1980. 182 pàgs. (Llibres a l'Abast 104) 320 ptes.
- Josep Ullastra: *Gramàtica catalana*. Estudi i edició crítica a cura de Montserrat Auguera. Pròleg d'Antoni M. Badia i Margarit. Barcelona, Bibliografia Fundació Mediterrània, 1980, 402 pàgs. (Vox) 1.750 ptes.

Pedagogia

- Josep M. Bosch. *Iniciació al mètode Decroly: una aplicació a Barcelona*. Amb la col·laboració de Margarida Muset. Barcelona, Ed. Teide, 1980. 188 pàgs. (programes i mètodes d'ensenyament) 500 ptes.
- La renovació pedagògica a l'ensenyament primari (1900/1936). L'aportació dels mestres gronins*. Antologia de textos a cura de Josep Clarà, Pere Cornellà, Salomé Marqués i Joan Puigbert. Girona, Diputació, 1980. 115 pàgs. 750 ptes.

Tecnologia

- Miquel Fullana. *Diccionari de l'art i dels oficis de la construcció*. Il·lustrat amb més de 600 dibuixos a ploma pel mateix autor (2.ª Edició). Mallorca, Ed. Moll, 1980. 444 pàgs. 1.500 ptes.

Tomàs Escuder i Palau. *Paratges del País Valencià*. Pròleg de Joan Fuster. Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1980. 83 pàgs. (Llibre de Motxilla, 12) 250 ptes.

Joan Oró, Josep C. Vergés, J.A. Plana, directors. *Els planetes compa-*

rats. Conferències i col·loquis del simposi internacional de Barcelona el 9 i el 10 de juny del 1979. Barcelona, Centre Mediterrani d'Investigació i Desenvolupament, 1980. 235 pàgs. il. 700 ptes.

Carles Carreras i Verdaguier: *Sants. Anàlisi del procés de producció de l'espai urbà de Barcelona*. Barcelona, Edicions Serpa, 1980. 164 pàgs. 975 ptes.

DIETA I SEXE DELS FILLS?

per l'Equip Borràs d'Investigació Nutricional

(tast i flaire)

La darrera novetat en dietètica és l'anomenada dieta per a escollir el sexe dels fills. Diverses publicacions mèdiques i periodístiques europees se n'han fet ressò en els últims temps.

Segons el professor Joseph Stokowski, catèdràtic de fisiologia de la Universitat de París, la composició de la dieta amb determinats aliments des de quaranta-cinc dies abans de la fecundació, permet a la dona l'elecció del sexe dels seus fills.

Per a fer la «comanda» de fills mascles cal menjar pa, embotit, carn, peix, patates, plàtans, préssecs, cireres i com a primer manament, sal en abundància. Per beure cal prendre te, cafè, suc de fruites i aigua de Vichy. Inversament, per a gaudir de l'arribada de «la nena» cal suprimir la sal, menjar ous, formatge sense sal, pasta, arròs, sèmola, pomes i peres. De beguda cal prendre llet i aigua mineral rica en calci.

Un ginecòleg canadenc, el professor Lorrain de Montreal, diu que aquest mètode dietètic garanteix l'èxit en el vuitanta-un per cent

dels casos. Un altre estudiós d'aquest camp, el doctor Duc, precisa que en la dieta per a decidir el sexe dels nous infants intervenen factors electrolítics i, si la dieta té un elevat contingut de *potassi* i de *sodi*, naixeran preferentment mascles. Si els que sobrepassen la dieta normal són el *calci* i el *magnesi*, la tendència serà a incrementar el cens femení. Fins aquí les dades de què disposem. De moment no fem cap comentari a favor o en contra que puguin ésser certs els seus efectes per a determinar el sexe dels fills.

De tota manera, els comentaris que fa «El Corriere Médico» són molt escèptics quant a la credibilitat d'aquestes dades perquè diu que procedeixen d'estudis no controlats i per tant poc fiables.

...I dietèticament, què?

El que és segur és que aquests tipus de dietes entren a formar part plenament de la legió de règims, consells, modes, manies i productes-miracle que, sota una pretesa solució meravellosa, amaguen quasi sempre una transgressió

dels més elementals principis de la nutrició humana equilibrada.

En primer lloc, en la dieta suposadament masclegènica apareix una clara manca de calci, amb xifres per sota dels mínims que les pautes recomanades per la FAO/OMS donen per a una dona adulta, encara més greu si es tracta d'una futura mare adolescent i a evitar rotundament durant el procés d'embaràs i posterior lactància.

Aquesta dieta s'ha de seguir fins a la fecundació, però la comprovació d'aquest fet no arribarà fins al cap d'un o dos mesos; per tant, durant almenys uns tres mesos es patirà la manca càlcica, gens recomanable en general i menys abans d'un embaràs. Donarà també una relació calci-fòsfor molt desequilibrada en passar de l'1 a 1 normal a l'1 a 5 favorable al fòsfor, i quan se sobrepassa la relació 1 a 3 es produeix mala absorció càlcica a nivell intestinal, de manera que s'agreuja encara més la ja esmentada mancança d'aquest nutrient. L'eliminació per l'orina de l'excés de fòsfor en forma de fosfat de calci, tampoc no ajudarà a evitar el perill de patir raquitisme o osteomalàcia, greu descalcificació que destrueix la rigidesa i la solidesa de l'esquelet, sobretot en les dones embarassades.

El cas invers

La dieta per a promocionar el sexe femení té un bon aportament de calci, però en canvi és deficitària en ferro, causant per tant anèmia ferropènica.

Però el fet més curiós de tots apareix en analitzar l'aportació de magnesi. Segons aquestes teories, per a tenir filles s'ha d'ingerir una dieta rica en magnesi i n'ha d'aportar, doncs, més que l'altre règim. Però resulta que de la llista d'aliments aconsellats, gairebé tots aporten magnesi per sota de la mitjana necessària i contràriament, en l'altra dieta més de la meitat dels components són bona font de magnesi, de manera que la dieta que hauria d'ésser alta en magnesi no arriba ni al seixanta per cent de la pauta mínima, mentre que l'altra en té per sobre del cent per cent.

Com s'entén?